

Guy Baekelmans

Jaak Frontier, "Konstruktie. Filosofie. Meditatie", *kreatief (literair- en kunsttijdschrift)*, n° 4, 1984.

Guy Baekelmans

Op het einde van de jaren '60 bestonden de composities van Guy Baekelmans (Berchem, 1940) uit combinaties van menselijke figuren en geometrische vormen. Opmerkelijk hierbij was, dat de schilder niet de traditionele centraal perspectivische benadering volgde, maar de ruimte door middel van kikvors- of vogelperspectieven bij de beelding betrok. Toen de figuren in het jaar 1971 uit de composities verdwenen, bleef de betrekking tussen driedimensionale suggestie en op geometrisch basis geconstrueerde objecten een essentiële rol spelen.

In de reeks "Tensive space" (1971) heeft de schilder op geslaagde wijze spanning en ruimte - en spanning in ruimte - tot stand gebracht met behulp van techni-organische constructies die lijken te hangen of te zweven voor een opgeroepen diepte.

Tijdens de volgende jaren zal Baekelmans de ideële grondslagen van zijn picturale visie nog steviger funderen. Vooral de studie van de oosterse filosofieën zal een vruchtbare geestelijke bodem vormen en het inzicht verdiepen in voor hem essentiële opvattingen als de innige samenhang van al wat bestaat, de eeuwige en onophoudelijke beweging waarin materie, dier, mens en kosmos opgenomen zijn, het diepe verband tussen de geestelijke en de fysische dimensies, de eenheid van de twee beginselen yin en yang.

Zoals bij vele anderen ging de verdieping van de inzichten bij Guy Baekelmans gepaard met een reductie van het aangewende beeldmateriaal. Het koloriet werd én strenger én beperkter, met een duidelijke voorkeur tijdens de laatste jaren voor het donkerblauw, het zwart, het grijs en het wit. Als formele uitgangspunten met een quasi onuitputtelijke rijkdom aan mogelijkheden fungeerden en fungeren nog steeds de kubus en het vierkant. Door middel van versnijdingen, uitsnijdingen en verschuivingen, waarbij de diagonalen meestal als richtinggevers optreden, ontstaan krachtige velden van vorm die volheid en leegte, beweging en roerloosheid in één synthese voor ogen stellen.

Het eerste bezoek dat de schilder eind '81, begin '82 aan Japan bracht, betekende voor hem een nieuwe belangrijke stap. Het verblijf te Tokio resulteerde in een expositie die een reeks schilderijen toonde met de veelzeggende titel "Constructed interactions as fractions in cosmic relationship". Elk doek schijnt een fragment voor te stellen van de allesomvattende kosmische stroom die zich in een links-rechts en opwaartse beweging

over het doek voortbeweegt. Zo maakt de schilder aanschouwelijk voor het gezichtsvermogen wat in wezen ongrijpbaar is en dimensies vertoont die niet en nooit met visuele middelen te vatten zijn. Zijn beelding heeft de betekenis gekregen van "un fini dans l'infini", de waarde van "un métaphore de l'univers". De helder gekleurde lijn - wit, blauw of roodbruin - die zich in de donkere meetkundig gelede kosmische stroom lichtend aftekent, lijkt dan het bewustzijn te zijn, het besef van de mens, dat aan de ene kant volkomen aan het grote universele gebeuren is onderworpen en ermee in één beweging samenstroomt, maar aan de andere kant zich manifesteert als het ultieme inzicht, als het licht van de geest.

"Het accent van de gekleurde lijn uit mijn schilderijen, dat een lichtlijn in mijn beelden werd, kan verklaard worden als de voortzetting van de vorm voorbij het waarnemingsvermogen, als de relatie tussen iets en de rest van de kosmos, waartoe we allen behoren."

De wisselwerking tussen vlakke meetkunde en ruimtelijke suggestie die Baekelmans' composities kenmerkt, werkte hij uit tot een werkelijke confrontatie van schilderij en sculptuur, toen hij overging tot de vervaardiging van beelden die nauw bij de beelding van de schilderijen aansluiten. In de sculptuur is de geaccentueerde lijn van het schilderwerk een zuivere lijn van werkelijk (lees: elektrisch) licht geworden. Wanneer het beeld opgesteld is naast het verwante schilderij, ontstaan allerlei boeiende betrekkingen van vorm, kleur en materie.

Opgenomen in het zijn, deel van de algemene kosmische stroom, tekent de scherpe lijn het lichtende spoor van het zelf, de heldere aanwezigheid van de schouwende mens.

Interview van Guy Baekelmans door Jaak Frontier

Jaak Frontier: Bij vele kunstenaars die de "construerende kunst" (in de ruimste zin van het woord) beoefenen, ligt een filosofie aan de basis van het werk. Is dat bij u het geval? Zo ja, kunt u die filosofische fundering kort omschrijven?

Guy Baekelmans: Al is het niet onmiddellijk de bedoeling een picturale vertaling te maken van mijn denk- en levenswijze, toch ligt daarin de ontegensprekelijke relatie met mijn werk, omdat het onderbewuste uiteraard werkt in overeenstemming met het bewuste denken. Aan de basis ligt het streven naar het evenwichtige Tao, en de kosmische energieën die de kracht geven om boven te blijven in het maatschappelijke magma, in het zoeken naar evenwicht in witten en zwarten, in de het witte licht uitzendende sculpturen, die zich op die manier (ver)binden met alles wat zich rondom hen kan bevinden - zoals wij zelf ook niet beperkt zijn tot ons zichtbaar uiterlijk, de optisch waarneembare vorm - het is een hoopdragend lichtbaken, gericht op een andere, meer intuïtieve, geestelijk rijpere communicerende maatschappij zonder fobieën.

Jaak Frontier: Steunt de constructie in uw werk op strikte toepassing van getal, maat, regel of wet, of ontstaan de vormen en verhoudingen eerder op intuïtieve manier?

Guy Baekelmans: Mijn werk is nauwkeurig opgebouwd op basis van perspectief, steunend op diagonalen en middelloodlijnen. Met het daardoor ontstane mogelijke ritme, tussen de witte en zwarte delen of tussen de positieve en negatieve vormen van een sculptuur, wordt gespeeld tot de vormgeving mij een fijn gevoel geeft door de verhouding van rust tot dynamiek der vormen.

Jaak Frontier: Tal van nieuwe materialen en technieken ontstonden tijdens de laatste decennia. Zijn ze voor uw werk van essentieel belang ?

Guy Baekelmans: Alhoewel niet onontbeerlijk vormen de nieuwe materialen toch een breder spektrum van uitvoeringsmogelijkheden die aanleunen bij de cleane toekomstgerichte vormgeving.

Jaak Frontier: Is ontwerpen op papier (werktekening) een volwaardige kunstredactie ? Of vindt u het zelf doen (schilderen, boetseren, beeldhouwen, enz.) een noodzakelijk onderdeel van het creatieve proces ?

Guy Baekelmans: Ik vind het fijn om op het zelf opgespannen ontroerend maagdelijk witte doek het vergrotingswerk aan te vatten, maar mijn werk is af, wanneer het als project nauwkeurig op papier staat, of als maquette opgebouwd is. Het vergroten, met de nodige onderrichtingen, kan door een goed vakman gebeuren (wat trouwens het geval is voor mijn sculpturen). Wanneer een begaafd architect de kans geboden wordt om een werk met artistieke waarde te creëren, moet ook hij beroep doen op mensen uit de bouwsector.

Jaak Frontier: De integratie van de beeldende kunsten in de architectuur is sinds 70 jaar een ideaal van alle construerende richtingen (suprematisme, constructivisme, neoplasticisme, De Stijl, Das Bauhaus, geometrische niet-figuratie). Hoe staat u tegenover dit probleem ?

Guy Baekelmans: Integratie, of meer zelfs, een woonsculptuur, is natuurlijk een gedroomde opgave die maar weinig of geen kansen krijgt. Het samenwerken met een architect is een ervaring die ik helaas totnogtoe niet genoten heb, maar ik sta er alleszins voor open.